

Chuyện Phong-Hoa

8°
INDO-CHINOIS
631
(1)

DEPOT LEGAL
INDOCHINE

N° 8967

Một trăm năm kỷ

Chép những chuyện thực xảy ra trong
nước và tả những cái đời phong bại tục
của xã hội ta làm gương phản-triêu để ai
ấy trông đây mà noi biết đây mà chánh.

Có đủ cả hải-dâm tiểu-thuyết thời-sự.

I

0\$08

MINH DỤC TU-THU-CỤC

7, Rue Ngo-Ngang — HANOI

Xuất-bản và giữ bản-quyền

Kính cáo các nhà thực-nghiệp

Thưa các ngài,

Chuyện Phong-Hóa vì Phong-Hóa mà ra đời.

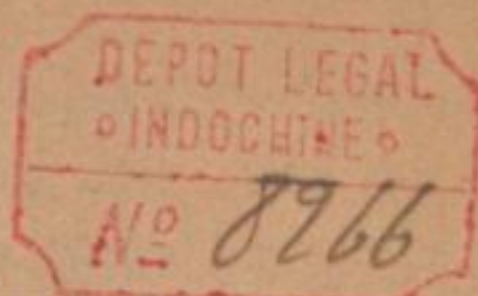
Mục đích vì Phong-Hóa thời giá bán sao cho dễ để phổ thông cùng quốc dân. Muốn được giá dễ tất phải nhờ các nhà thực nghiệp chiếu cố đăng quảng cáo giúp cho dễ bớt tiền chi phí.

Đăng quảng - cáo vào chuyện Phong - Hóa thật là nhất cử lưỡng tiện ích lợi kiêm toàn. Vừa giúp cho nền Phong - Hóa vừa lợi cho sự thương mại kỹ nghệ. Vì chuyện Phong-Hóa in một số những 2000, giá dễ lưu hành khắp trong xứ Đông Pháp. Như vậy thời tiện lợi gì bằng, xin các ngài chiếu cố bản quán xin sẵn lòng hoan nghênh, tính giá rất chằm chước.

Nay kính cần.

Minh-Đức Tu-Thư Cục
7, Ruelle Ngõ Ngang, Hanoi.

MÂY LỜI PHI-LỘ

MỤC-ĐÍCH CỦA MINH-ĐỨC TU-THƯ-CỤC!

Minh-đức tu-thư-Cục lập ra mục đích chú trọng vào phong-hóa. Phong-hóa là gì? Là những cái cử-động của nét hay thói dờ là những sự chuyển vận của thể-thái nhân-tình là những cái trào-lưu của tục kia thói nọ!

Biết bao nhiêu người hoặc vì hữu-tâm với nề-nếp nước nhà mà kêu: Ồi phong-hóa suy đồi; hoặc có kẻ manh-tòng, Có bọn a-dua, có phường lợi dụng cũng thấy kêu: Ồi suy đồi phong-hóa! Vậy thì bởi đâu mà suy đồi tại ai mà suy-đổi? Cái nguyên-nhân thực là rất nhiều nói không siết!

Trước tiên ta nên biết rằng cái gì là đản Phong-hóa cái gì là gốc phong-hóa rồi ta sẽ vạch vôi hết cái ẩn-tình của phong-hóa, tung bầy hết cái màn ngoài của phong hóa thì ta khác biệt cái cơ mà phong-hóa suy đồi, cái phương mà bồi bổ phong-hóa!

Đương lúc Âu Á đột xung, biết bao cái lạ cái mới, cái mạnh, cái ghê, cái hay, cái dờ nó kích-thích vào tâm-hồn ta mà soay động cả tâm-thân vật chất ta khiến cho ta hoặc vì biết mà không làm, hoặc vì mờ mà làm trái, hoặc nhãng bỏ, hoặc nhảm-dùng, dĩ-chí hại cho phong-hóa, nguy-nguy ngập-ngập như kẻ chèo thuyền vào chồn nước cuồn mà không hay, thành ra bị chìm đắm vào nơi bể khổ, đắm đuối ở chồn bèn mê, xa lạc ở trên bờ giác.... Phong-hóa là phong hóa chung, hay hay dờ dờ ta cũng có can hệ, phong-hóa là phong-hóa cả tốt hay xấu nó chóng hóa nếp nền.. Cái nền kia mới xây thành đắp móng thì còn dễ phá tan, rẽ sửa chữa; cái nền ấy, nếu sau này đã đắp vững xây cao, phá đi thì lao tốn công-phu, sửa lại thì tan hoang biến-động!

Vậy thời người từ lúc còn thơ nên sửa, bánh khi mới ở lò nên chữa. Mà giao-thời mới buổi, phong hóa chưa định chừng, ta cùng nhau mỗi người một ngọn bút điểm-tò lấy cái tường phong-hóa, mỗi người một vài hòn sỏi chát vào tường phong-hóa mỗi người một cái bay miệt chữa cho tường phong-hóa, để khả dĩ làm một bức trảng-thành vạn lý, trái rù gió táp mưa xa mà cũng không lay chuyển được! Nhưng trước khi lập bản họa đồ, tính đường kiên cố thời ta hãy nên vạch ra, cời ra, tung ra, lòi ra....

Đồng thanh nên hỏi mà cùng trả lời: "Tường phong-hóa chỗ nào hồng, chỗ nào sứt, chỗ nào vẹo, chỗ nào lõm, chỗ nào dôi đá xin bảo nhau cùng Xin chỉ nhau với ừ? Xin đừng đầu diêm quanh, bùng-bít lẫn, anh em nhà thì đóng cửa bảo nhau... Bất cứ ông thợ nào làm chỗ nào ở cái tường phong-hóa ấy mà có gì khuyết-diểm, bất cứ là kẻ sang người hèn kẻ già người trẻ, hễ thấy thì cũng nên bạo dạn mà nói phăng ra, cũng nên công bằng mà kêu to lên ấy ông, hay là bác làm hồng chỗ ấy, làm sai chỗ nọ.

Ngay ký-giá đây thì cũng kêu lên như thế, thì cũng đem cái gì dờ mà

chạm đèn phong-hóa để nói to lên, cũng là cách xâm-hối, cũng là lỗi ngăn ngừa cho kẻ khác khỏi cùng ngã vào một hồ, cho người chưa ở phải mang cùng một lỗi!

Tác-giả đây, nhất giai lại công nhận mà hoan nghênh những bài của các bạn trí-thức gửi vào thư-xã này hoặc là xé mặt nạ, hoặc là lật tâm-lý hoặc là phản-đội, hoặc là công kích tác giả, tác giả phiêu-nhiên đem đăng.

Bề tục mông mênh, thuyền phong-hóa những lên ghềnh xuống thác. non trần mang-mác, cây phong-hóa những gió táp mưa xa.

Đường xa dặm thẳng bước đăng cao ta cũng không mới gỏi chồn chân, hộc đá nơi leo mà chân tuột dốc lại lắm kẻ lỗi đi kéo lại, song ta cũng không e ngại, ta cũng không ngập ngừng, tập ta phải mạnh bền, công-kích vì điều nghĩa, trợ thành cho việc hay có thua cũng thần-tiên, sự được ta không cay! Rộc một bầu nhiệt huyết hết một giạ công-tâm, ta theo đuổi 2 chữ Minh Đức, ta giữ giàng 2 chữ thư-xã, ta soán suýt lấy 2 chữ phong-hóa!

Ta làm cho ra manh ra môi, cho đứt đuôi con nòng nọc, Cho đạt mục-đích của thư-xã.

Dù chẳng vững như kiềng ba chân thì cũng ném đá dơ tay, thì cũng soi mình soi người mà phản-chiều tất cả! Ta sẽ là những hòn gạch con con kia ném lên vào cái tường phong hóa, ta sẽ là cái lá cái cành của cây thư-xã minh-đức! Ôi! Quý hóa thay hai chữ thư-xã, khó khăn thay hai chữ thư-xã mà nhất là Minh-Đức tu-thư-xã thì cái nghĩa-vụ càng to cái trách-nhiệm càng lớn, ta cùng với bạn ta nghiêng vai đỡ gánh cứng chân mà đi trên đường, đi đường thẳng mà không cong, khúc khuỷu mà không gai góc dều nhau Vào chỗ sáng láng rồi gọi: ôi! sáng đây! tôi đây! rồi bảo; lỗi này gai, nẻo này cong! vạch ra hết, nói ra ngay, nghe chẳng chẳng nghe, hợp chẳng chẳng hợp ta cũng cứ nói cứ gọi, ai đó biết ta, hiểu ta thì cái sâu tiền-lộ ta cũng bớt, chẳng biết thì ta cũng đành!

Ta sờ dĩ mở cái tu-thư này không phải vì hư-danh, danh giá gì mà mong, chẳng phải lợi lộc, lợi lộc gì mà hám, không phải a-dua không phải manh lòng, không ghét ai thù ai, ai ai thì ta cũng thề, mà ta đây cũng thề mà thôi!

Cái mục-đích của ta là luyện văn chương moi tư-tướng, gây dựng quốc văn, góp nhặt sách truyện, lay lật cùng tổ điểm Phong-Hóa bằng 2 chữ minh-đức!

Minh-Đức tại tân dã.n.. một ngày một khác, một mới một hơn, hơn về phân-hôn, hơn trong phong-hoá, rõ ản-tình, tỏ chân tướng, suốt nội-dung phong hoá bằng ngọn đuốc minh-đức, bằng cái gương minh-đức.

Có mười điều-lệ kỷ-cương để đạt đích cho thư xã ta!

Trong mười điều này là tôn-chỉ cho minh-đức tu-thư cục.

10) Thư xã không khi nào lấy những cái cặn-bã, những chi rơi rụng của Cá-nhân của Kim-cổ nhân quần mà hiệu-danh tự nhận là sáng tạo, để phô-phang với đồng bào;

20) Thư-xã không khi nào lột-ánh chuyển thên những tư-tướng văn từ của văn-sĩ gần xa xưa nay mà làm quyền sở hữu!

30) Thư-xã không khi nào lấy hình-thức văn-minh, vật chất mà lèo anh em, đưa lăm các bạn lạc vào nơi mờ mịt; vào chôn thắp bẻ

40 Thư-Xã không bao giờ vì tư-thù tư-hi'm mà công-kích lão, phản-đôi thiên, moi móc sằng, bình-luận nhảm

50 Thư-xã không khi nào nhường bước cho kim-tiền nó sai khiến, quuyến-thức nó kéo lôi.

60 Thư-xã không khi nào Cuồng hoặc nhân-tâm bằng chuyện phong-thần dị đoan hoặc làm vơ vẩn mê muội tâm-trí thiếu-niên bằng những sách ngôn-tình lông bông cảm sâu ủ dũ, khá dĩ rồi loạn cuộc sinh hoạt hành - vi học tập

70 Thư-xã không khi nào in ra, hay làm ra những văn vờ ái-quốc, phượng tình ngãi, hảo ô hô, suông tán tụng, sằng chê khen.

80 Thư xã không ném đá đầu tay, không đánh trống bỏ dùi, không bắc cầu hờ hững có vạch ra mà có kéo lại, có tung lên mà lại ném suông, có tiên-thủ, có hòa-bình có Pháp có Việt, có Hán có cả ba mà ảnh-hưởng làm một; không khi nào rời rạc như cảm ngội.

90 Thư-xã làm việc cũng trực tiếp, chứ không gián tiếp, liên tiếp chứ không đứt đoạn, trật-tự chứ không lộn sộn.

10 Thư-xã không khi nào tròng tay nhut bút đôi với những sự cục-cằn không khi nào thoái chí nản lòng đôi với sự ghét ghen, ô diện sú nga mi, không khi nào phải chôn bước lùi chân đôi với kẻ tiểu nhân thù vật, đôi với thủ đoạn vũ-phu cũng khiết nhiên, điềm nhiên bình tình mà nói mà làm.

Ôi ! Tự bó buộc trong mười điều đó, tự ở trong cái phạm vi đó nhất quyết là không ra ngoài để khỏi bị cái phản-lực cái phản-trạng của Âu-Á bắc-nam nó xô nó đẩy nó kéo nó soay.

Gắng công cùng sức mà dung-hòa cũ mới Tây Đông để khá dĩ đôi-địch bằng tinh thần với cuộc thế hữu - chất tiêu-hình.

Mục-đích là thế, ý kiến là thế, thư-xã là thế, minh-đức là thế phong - hóa là thế. Trong cái lúc xã hội ta ngổn-ngang chằm công nghìn việc bồi rồi lồi dọc đường ngang ta đã cùng giọt máu Hồng đúc lại nên bầu nhiệt-huyết, cùng một cây Lạc gom lại nên cái rừng xanh.

25 triệu dân, 4 ngàn năm nước, rông tiên thiêng liêng há lại không múa không bay ư ?

Ta nên đồng lao cộng tác mà vẽ vờ vào bức tranh phong-hóa, trang-điểm vào bức họa cương-thường.

Mà phong-hóa nguồn ở Gia-đình ! Gia-đình cơ sở về cương thường luân lý nước cũng do nhiều gia-đình mà ra mà gia đình sở dĩ hay thời phải hay ở cá-nhân.

Cá-nhân khi bé thì chịu gia-đình giáo-dục, khi lớn hơn, ra trường thì chịu học thức của thầy giáo học tập có gì thì có người sửa đổi, đến lúc ra đời thì ai sửa, ai đổi?

Lúc ra đời lại là lúc khẩn-thiết đã dờ thì dờ to đã hồng thời hồng lớn nhất cử nhất động cũng một đôi tý ảnh-hưởng cho quốc-dân, vậy thời quốc dân có quyền trí trịch, quốc-dân nên công-kích, nên chí-báo, chí báo là chí báo lẫn cho nhau, vạch vôi là cùng vạch vôi với nhau để mà tu mà tính.

Đó là ý muốn của thư-xã này vậy!

Cuộc đời của thư-xã tuy mới là buổi sớm bằng tảng, Văn-chương còn cuộc nhất giai là khởi đầu nhưng có khó thì mới có dễ có đầu thì mới có đuôi, khác nào như trẻ thơ tập đi chập chững. Vậy hỏi quốc-dân nên dắt tay đuôi nó đi, hay là vật kênh nó suông? Ký-giả kỳ-vợ g rằng: trong rừng văn bẻ chữ, các bậc văn-giả thì gia nam-nữ nên giang tay mà khẽ vỗ vào vai, phủ dũ cho vài lời, đỡ dần cho chút đỉnh, c' m-tình ấy trăm năm ghi-tạc.

Sau này xin có câu rằng:

Muôn văn-minh thì phải minh-đức đã, có tiên thì hậu mới hay có giống cây đức mới dầy nên nhân! Muôn ái-quốc thì phải mến đức để minh quốc! Minh quốc là ái-quốc, mà ái-đức là ái-nhân ái-nhân là ái-gia! Minh-đức là công việc về phần hồn, người sống nhiều về phần hồn, kết quả ở đời, siêu hình chứ không ở nơi vật chất! Mà trong phần hồn trọng nhất là phong-hóa. Phong-hóa đã suy thì không có thể nói phần hồn hay được! Minh cũng nhờ ở phong hóa, phong hóa có hay thì mới sáng, trái lại thì tối! Đức tốt cũng nhờ ở phong-hóa hay, phong-hóa suy đồi thì cây đức cũng tan-tác :.

Vậy ký-giả cũng đem cái ánh-sáng minh đức mà soi tỏ cho phong-hóa. Đem phong-hóa mà nương tựa vào minh đức!

Mong rằng trời không phụ, bạn không cười, bàng-quang không chê lão khen vờ, hoàn cảnh không thờ ơ lãnh đạm

Mong thay! và có bài thơ để kết câu cho bài phi lộ xin viết ra:

Phong hóa vườn Hồng gió lẫn mưa;
Xem nay cây Đức lá lưa thưa
Trời nam gương cũ đôi vầng ngọc
Phong hóa thành cao nhật bóng xưa

Phong hóa thành cao nhật bóng xưa
Mau mau tỉnh giậy kéo rằng trưa
Văn-minh tiền hóa kìa chuông, được!
Soi lỗi gọi hồn bước dẫn đưa!

CHU-THUY-LIÊN

KÍNH CÁO

Chuyện Phong Hoá, một tháng ra ba kỳ, phần nhiều biên tập những câu chuyện thực xảy ra trong nước. Mục đích để chính đôn phong hoá cảnh tỉnh nhân tâm.

Cái trách-nhiệm thật là to tát, cái công việc rất nặng nề. Vậy một cây đứng sao được nên non!

Mong rằng bất cứ xa gần, ngài nào biết những câu truyện gì có quan hệ đến phong hóa, xin vì cái mục-đích quý hoá trên kia mà mách dùm cho tôi được biết thời tôi rất đổi hoan nghênh. Hoặc ngài nào chép thành chuyện gửi lai cáo thời tôi xin kính biểu 10 quyển chuyện có bài ấy gọi là tạ chút thịnh tình.

Nếu ngài nào sẵn lòng dúp «Chuyện Phong Hoá» xin mời lại chơi nhà nói chuyện; hay viết thư cũng được.

Sau này xin thưa để các ngài biết cho rằng. «Chuyện Phong Hoá» đứng vào cái địa vị trung-lập không thiên-vị ai, không ghen ghét ai. cứ thẳng mà nói, cứ thật mà bàn. Dẫu kẻ thù mà hay thời khen ngợi mà tán dương, dẫu kẻ yêu mà dờ thời cũng chê pha mà công kích. Phong-Hoá cốt gây lây một cái (dư luận) sắc đáng một cái (phê bình) cho công bằng. Chứ không nhắm mắt a-dua mà chê khen hàm hồ như những kẻ khác....»

Xin Các ngài thể lượng cho.

Nay kính cáo
Minh-Đức tu-thu-cục
7, Ruelle Ngõ Ngang, Hanoi

TỰA

Than ôi ! cũ chưa qua mới đã lại, hay chưa về dờ đã được. Phong-hóa ngày một suy đồi, luân thường ngày một đảo ngược. Những cảnh thảm, mực thương tâm, những chuyện đời luân bại lý ngày một chứa chứa chan chan.

Ngán nỗi, nước hồ cùng, dân hồ mật phong khí xã-hội ngày một sâu xa nhân tâm thế đạo ngày một hiểm trở. Những hạng đầu trâu mặt ngựa, những quân bụng sói lòng lang ngày một đầy đầy dẫy dẫy.

Thầy thế sự, ngắm phong trào, phàm kẻ còn thoi thóp Vài giọt máu nóng ai là chẳng cau mày nghiền răng....

Nghĩ thế sự lắm khi mà bức,
Thầy phong trào mà tức mà căm.
Tuốt gươm chỉ muốn băm vằm,
Để chi cho nhục hăm nhăm triệu người.

Tôi đây tuy dẫu : đức kém phận hèn, học thiên tài sơ. Nhưng mà : mắt còn sáng, tai còn lành, quả tim còn đập. Mỗi khi nghe thầy việc thế, nhìn thầy cảnh đời mà như nung như nấu tâm can trảng. Khiến cho tôi im hơi chẳng được, dừng bút khôn dừng. Đem các cái thói hư tật xấu, các sự đời-phong bại-tục hoặc của mình đã trải qua, hoặc của đời đã nom thầy. Nôm na chép nhật, in ra công bộ với đời. May ra có đôi phần bổ-ích cho phong-hóa nhân tâm, thời cái thân mình đời với đời họa bớt được chút tội nào chẳng? Ấy bởi ngang tai chường mắt mà nói ! Há rằng mua danh hám lợi mà làm ! Hỡi này ai đó ! Biết chẳng soi xét tâm lòng.

Kính-tựa

Thái-Đầu NGUYỄN-MẠNH-CU

CHUYỆN PHONG-HÓA

QUẢ BẢO OAN GIA

(Luân lý tiều thuyết)

Tà tà bóng ngả về tây,
Một mình thơ thần gốc cây đợi chờ.
Trên đường bước một vắn vơ,
Ruột tâm bối rối đợi chờ ai đây?
Đợi ai ai hỡi có hay,
Mong cho đáp mặt dải bầy lòng son.

Trên con đường cái quan cách tỉnh Hải-dương chừng ba cây lô-mét, ở dưới gốc cây cổ thụ có một chàng thiếu-niên vắn vơ vắn vơ như chiều đợi ai. Thỉnh thoảng lại ghéch cổ về phương xa hình như đăm đăm con mắt phương trời mong mỏi mà bóng hồng vẫn tuyệt nẻo tầm hơi. Nghoảnh nhìn tứ phía chỉ thấy cảnh đồng bao la, lúa mọc sanh. Ngửng trông trên không chỉ thấy giới động bát ngát mây bay chông chịt. Lại thêm những tiếng chim kêu sáo sặc gọi nhau về tổ, chuông xa vắng vắng đục người tụng kinh. Khiến cho chàng đứng trong cảnh ấy tâm-tinh lại càng như nung như nấu, đi đi lại lại, bứt rứt khôn yên. Lúc lúc lại dờ đồng hồ ra xem, cứ một phút chạy qua là một đợt máu dóc dách trong tim. Nét mặt âu sầu, dáng người thơ thần như kẻ mất cái hy-vọng gì. Được một lúc sẵn trong tay có tờ nhật-trình chàng liền dải lên bãi cỏ, cạnh gốc cây đề ngồi. Ngồi bó gối, cầm tờ lên tay, đôi mắt vẫn chòng chọc nhìn về phía tỉnh. Nhìn lâu chán mắt rồi gục đầu xuống trông thật là ủ-dũ âu-sầu. Đương lúc kim châm ruột, lửa đốt lòng ấy thời bỗng nghe vắng-vắng tiếng lộc-cộc đàng xa đưa lại. Chàng liền ngửng lên nhìn thời thấy một cái xe trên ngồi một người quần-thảm áo-chắng. Tuy chưa nhìn rõ hình dung nhưng có thể biết được người ngồi xe ấy là người liên-bà. Chàng thấy vậy liền đứng phắt dậy, người đứng thẳng như cây gỗ, dương đôi con mắt tròn soe như hai cái ống dòm mà nhìn cái xe chạy lại. Xe càng chạy gần lại bao nhiêu thời cái vẻ âu-sầu của chàng nhạt đi bấy nhiêu. Kịp đến khi xe

đến nơi thì cái nét mặt buồn bã của chàng không những là biến đi hết mà lại còn hiện-hiện ra một cái khuôn mặt hơn hờ tươi cười nữa, vội vàng chạy gần lại xe, toan cất miệng nói những nhời nũng năn đã chứa chất ở trong bụng từ lúc đứng đợi ngồi mong, nhưng chưa kịp nói thì người thiếu-phụ ngồi trên xe đã nhoẻn miệng trăm hoa đua nở mà ôn-ên nói rằng « Cậu đợi tôi lâu lắm nhỉ? Xin cậu thứ lỗi cho vì ở nhà còn chút việc ngăn trở. » Chàng thiếu-niên nghe câu ấy khác chi uống một bài thuốc tẩy những sự căm tức nhớ mong nên cũng tùm-tùm nói rằng : « Trăm trễ có làm chi miễn y hện là quý. » Người thiếu-phụ bước xuống xe cùng chàng thiếu-niên đi ngang hàng, thủng thỉnh bước một, nhỏ to ân-ái độ hơn một tiếng đồng hồ lại lên xe. Trước khi từ đã ra về nàng có dặn với một câu rằng : « Xin cậu đứng giờ cho, nếu chậm thời lỡ mất việc mà lại nguy cả đến mình. » Cái xe người thiếu-phụ đi trước thì chàng thiếu-niên cũng lững thững đi sau theo đường về tỉnh.

Người thiếu-phụ ấy là ai? Ôi ! trước khi đặt bút giả lời siết bao nỗi dùng mình sồn gáy. Nghĩ mà chán ngán cho luân-thường đạo-lý trong lúc phong-hóa suy đồi. Tưởng đến đạo vợ nghĩa chồng mà dặt mình thon thót. Thế-sự điêu ngoan, nhân-tâm nan trắc, những sự tơ duyên trắc trở, nhân tình eo-le há chẳng bởi lòng người thay đổi đôi chăng mà khiến cho khách bàng quan, người trí-thức những ngậm ngùi cho thế cổ nhân tình. Người thiếu-phụ ấy đã được cái số may mắn hơn người thành bề gia-thất, yên nổi chồng con. Dá cứ như người ta yên phận một bề thời sớm khuya cũng được hưởng cái lạc-thú phu sủng phụ tùy. Dúi thay cho nàng đương lúc đưa cảnh đoàn viên, vợ chồng ân ái nũng năn thì cái vạ đồng tiền, cái bả hư danh bỗng dưng nó đưa lại làm cho nàng thay lòng đổi dạ. Đương là người vợ hiền dâu thảo bỗng hóa ra con người lả lơi dăng gió. tường đông ong bướm đi về, oanh yến rập riu sớm khuya quen lối đường hoa ngõ liễu. Ôi ! đồng tiền rất nên quý, danh giá rất nên trọng. Ai là người chẳng muốn

có, ai là kẻ chẳng muốn cầu. Thế nhưng mà cầu sao cho trong, có sao cho sạch chớ đừng để cái đó làm hệ-lụy cho mình.

A quên viết đến đây hồi tưởng đến luân thường đạo lý mà nhãng bỏ cả cái lý-lich của nàng. Bây giờ xin nói nàng tiểu-tự là Lý-nương. Vốn xuất thân con nhà hèn hạ. Cha nàng lúc hàn vi làm bồi cho một người tây. Nhờ vì cái (đức-tính) ra luồn vào cúi. Một dạ hai vàng làm với ông chủ hơn hai mươi năm giới, sau khi về Tây có để lại cho một cái ấp trăm mẫu ruộng. Con người ta khi hết kỳ bĩ-cực, đến tuần thái lai thời làm ăn may mắn lạ lùng. Cha nàng cày cấy nhờ giới phong đăng hòa cốc được vụ ngay bốn năm. Thóc đầy nhà, bạc đầy két chẳng mấy nổi nghiễm nhiên là cái địa vị một ông chủ đồn điền. Tiểu-nhân gặp thời hay đắc chí là lẽ thường, cha nàng khi xưa vốn là kẻ tòi đòi hèn hạ, làm ăn lam lũ, nay chớ nên cái địa vị chủ-nhân-ông, cửa nhà giàu có thời chánh sao cho khỏi được những nét kiêu-căng tự-đắc, những tính hư-danh hiệu-dị. Không kể khi ra đường hãnh diện vênh vang lên xe xuống ngựa, lúc vào nhà bộ vệ oai nghi kẻ hầu người hạ. Lại còn ra lệnh cho kẻ dưới phải bâm báo bằng quan chủ. Còn ăn toàn những cơm tây, uống toàn những đồ tàu. Nhất thể y-phục cho lẫn ẩm thực, gia cư thầy đều bỏ cũ thay mới cả. Những cái đó cũng không tệ bằng thay đổi cả anh em, họ hàng thân thích. Vì rằng mình sang trọng giàu có nếu lại nhận anh em, họ hàng túng bấn nghèo tàn thời còn chi là danh giá. Ấy đấy, cũng bởi cái lòng quá ư hiệu danh như vậy nên chấp cả luân thường đạo lý mà viết cho Lý-nương một bức thư rằng :

« Con ơi, bây giờ cha nghĩ lại thật lầy lăm hồi hận khôn cùng. Dã cứ để con
« đến bây giờ tìm nơi môn đăng hộ đối cho con kết tóc se tơ, nung khăn sửa túi
« thì đâu đến nỗi con chịu khổ sở như ông này cha phải để nhục là thế. Như cha
« đây bây giờ đã được sung sướng lên xe xuống ngựa mà trông thấy con làm
« dâu làm con làm than như vậy thật rất là ái ngại thương tâm cha đây bây giờ
« đã đứng vào cái địa vị quan chủ mà lại kết dâu gia mấy kẻ làm bồi làm bếp
« thời còn chi là giá trị. Mà con để quan chủ ít ra cũng phải ông tham, ông phán
« chứ đâu lại có là người phu phen. Thôi con liệu kẻ thu xếp mà về để cha lại tìm
« cho con một nơi xứng đáng mà gả ngkia sánh duyên, trước là con được phi chi
« xuân sanh sau là cha được bề danh giá. »

.

Thương ! ời !

Đồng tiền đòi chẳng thay đen.

Làm cho thế sự nhòa nhem vì tiền

Lý-nương vốn không phải là người hiền đức, từ khi thấy cha mình gặp bước may mắn, chỗ nên có đã lên mặt hợm của hợm người. Nay bắt được cái thư của cha như vậy lại càng ồ ồ trăm bề, trê bai nghìn thứ. Những tưởng tượng cây cao lá dài, mơ màng thầy phán ông tham, Cái tình bấy giờ đối với đức phu quân hiện thời thật quá ư lãnh đạm vì còn đề cái mối yêu nồng nàn mà sẽ cho người hậu - lai. Nhà chồng nàng tuy nghèo khó nhưng là người trí-thức thấy nàng cư sử mất lễ dẫu con, liền khi khải phú cho nàng về nhà đề mà chết già chứ những con người ấy ai cầu làm chi. Những kẻ ăn uống tham lam đương đói mà gặp bữa cơm thời ăn cho kỳ được, uống cho kỳ thích chứ còn biết gì là chừng mực điều độ nữa, còn nghĩ gì cái nổi bội-thực nó làm hại cho cơ-quan thân-thể,

Lý-nương sau khi về nhà tha hồ mà ra ngấm vào vuốt, điếm phấn tô son. Sớm ngày những họp tập chị em học thói dăng hoa lơ lả. Cái chò ngồi nhàn càng dễ sinh hư. trong lúc đánh đàn đánh đủ hết bàn chàng ấy đẹp giai, đến người kia tài dỏ, Bởi thế cái lòng dăng gió vật vờ lại càng như gậy như gỏi. Trong đám chị em của Lý-nương có một người có cậu em giai tên là chàng X . . . chàng là một người trí-thức thông minh, văn chương hoạt bát. Chàng đã học đến năm thứ ba ban thành chung, chỉ vì quá chơi bởi phóng túng nên học nghiệp bê chề, bán đồ nhi phế. Cứ kể cái trí-thức, cái học lực của chàng thời ai cũng phải công nhận là một người thiếu-niên anh-tuấn. Nếu thi-thố với đời thời khá thành một người hữu dụng cho nhân-quần xã hội. Nhưng hiềm vì một nổi hữu tài vô hạnh nên mới thành con người hư hỏng. Trong khi lưu học tại nhà trường chàng đã là một người lừa thầy phản bạn, đến lúc bỏ học ra chơi thời là một người man trá lừa đảo. Nói tóm lại chẳng có cái nét sấu gì là chàng không có. Thậm chí đến cha sinh mẹ dưỡng, phụ-tử tình-thâm là thế mà đối với chàng cũng không sao mà dung túng được ; đã mấy mươi

phen đem ra tòa từ bỏ. Mà chàng đối với gia đình cũng chẳng có cái cảm-tình gì mật thiết. Chàng coi gia-đình chẳng qua như là một chỗ trú chân tạm nghỉ cho những khách du-quan trong những khi tròn chân mỗi gỏi. Cái thời-kỳ mà Lý-nương bỏ chông về nhà là lúc chàng đang mắc cái nghi án, bị các nhà trinh thám rò la rữ rọi nên chàng phải về nhà để lánh nạn ít lâu, chàng đối với nghệ phong hoa tuyết nguyệt đã nổi ranh là một tay lão-luyện trong trường quyền oanh dũng. Nên chỉ những lúc Lý-nương đi lại chơi bởi nhà chàng thời chàng liền đem những lời lẽ bóng bầy những động văn lời lẽ văn-ve người nhi-nữ Lý-nương vốn là người dăng gió vật vờ lại gặp chàng là người vờ vật gió dăng thời đôi bên lại càng đồng thanh tương ứng, khi thân chẳng lọ là cầu mới thân. Vả chẳng chàng lại khéo lợi dụng cái văn chương học thức đem ra làm việc cho ái-tình, khiến cho Lý-nương nghe những câu văn cảm-kích, những nhời nói êm tai, đọc những bức thư chải chuốt thời cảm tình lại càng man mác bao la. Nhất thiết đem cả vật-thể cho lẫn linh hồn ra dựng người tri-kỷ. Cái lòng yêu mến của hai người bỗng bỗng bột bột lên tới cực điểm chẳng khác chi hai luồng điện chỉ chực gặp nhau là lóe ra tia sáng, là nổ thành tiếng kêu. Bởi thế Lý-nương mới hẹn chàng đến quảng trường thanh vắng cùng bàn bạc đem nhau đi chỗ nơi lạ phương xa để chánh các sự ngăn trở nhà cửa gần gũi, người quen lẫn quất thời cuộc ân ái mới được tự do vui vầy. Bởi thế sau khi hai người hợp mặt nhau ở quảng trường thanh vắng thời tỉnh H-D không còn ai trông thấy hút, nhìn thấy bóng chàng và Lý-nương đâu nữa.

..

Đêm khuya bóng dọi đầu canh,
Dun kêu để khóc bên mình thiết tha.

Sốt thân muôn dặm đường xa,
Ruột lăm bối rối châu sa muôn hàng.

Bâng khuâng thức ngủ bàng hoàng,
Năm canh cười khóc mơ màng tỉnh say.

Ai đưa ta đến chốn này,
Đề ta lường những đêm ngày sầu thương.
Ngán cho cái kiếp đoạn trường.

.
Đêm ấy đã khuya, trong đan nhà gạch kia, nhác trông đồ bài trí chỉ thấy bày lơ chơ lổng chổng một cái dường, một cái bàn, vài ba cái ghế cùng một đồ bát đĩa. Thấy cái cách sắp đặt bày biện không có chặt tưng như vậy đủ biết là người chủ-nhân đan nhà ấy mới ở phương xa lại, nhà cửa chưa tìm được chỗ đích đáng mới lấy chỗ đó là chỗ trú-ngụ tạm thời mà thôi. Trên bàn ngọn đèn le-lói, ánh sáng chiếu sang bên dường: trên có một người liền bà đang nằm. Mặt gục vào khuỷu tay trông không rõ nét mặt già hay trẻ vui hay buồn. Nhưng thấy ở ngực cái áo phấp phồng khi lên khi xuống thời chắc hẳn trong tâm can đương thồn thức nỗi tình chi đây.....Mà quả nhiên thật, một lát hai tay ruỗi thẳng xuống dường thời lộ ra một cái nét mặt nhơn nhợt, khô khan, hốc hác trông rất ghê sợ. Chẳng khác khi quân tội-nhân đương lo nghĩ về ngày hành hình. Người liền bà ấy hình như nằm lâu đã mỏi hay là thồn thức không yên giấc điệp liền giờ dậy. Ra ngồi cái ghế trước cửa sổ, đương cặp mắt quàng thâm sâu hõm và đương chứa chan rớt lệ để nhìn ra ngoài dường. Cái đan nhà ấy lại ở ngay vào phố vắng, có ba cái lưạ thừa ở dữa bãi cỏ mòng mênh. Đêm hôm ấy trời mây vẩn-vũ dăng sao biệt tích, trời đất mịt mù. Đứng ở trong nhà phóng nhỡa tuyến ra chốn tối tăm như mực. Chỉ thấy những chớp nhoáng lập lờ, sấm động vang lừng chẳng khác chi cái cảnh ma hiện hình quỷ biến tướng ở nơi hắc-ám địa-ngục. Đối cảnh sinh tình, dầu ai ở trong cảnh ấy mà chẳng sức động tâm can, chầu mày đỏ lệ. Nữa Lý-nương lại là người, đang giàu lòng tự-lự sẵn mối ưu-sầu thời tâm sự lại càng thêm thê-thảm như đại như say. Đứng nghĩ giờ lâu ngày ngất mê man nàng liền ngồi phịch xuống ghế, đầu gục xuống bàn mà thồn thức một mình những nỗi chua cay mặn chát, cùng dữa diếc lòng người đan trá điều ngoan

Nàng đương lúc lòng rối như tơ, thần chí phiêu loạn thời bỗng nghe tiếng gõ cửa cách cách....vội vàng đứng phắt ngay dậy chạy ra mở cửa; lúc bấy giờ nét mặt nàng có thoảng qua cái vẻ vui cười đặc chí như đứa trẻ moug đã thấy mẹ về chợ. Cánh cửa vừa mở; một người liền ông y phục đại tang bước vào. Chưa kịp đề cho Lý-nương chào, đã vội hỏi ngay rằng « Thế nào bác giai đã về đây chưa ? »

Lý-nương vội đáp : « Thừa bác chưa ? »

Tôi đã gặp bác bắt được thằng nhỏ ở ngoài ga rồi mà» Người liền ông nói thế khiến cho Lý-nương lại càng thêm yên trí, cắt lời sốt sắng mà nói rằng :

« Thừa bác nếu thế thì nhà tôi cũng sắp sửa về bây giờ, mời bác vào chơi trong nhà, »

Người liền ông vào trong nhà, ngồi lên đường lấy điều hút thuốc song rồi thủng thỉnh nói rằng : « Quái nhỉ, tôi gặp bác ấy ở ngoài ga từ năm giờ chiều sao mà bây giờ vẫn chưa về là lẽ gì. » Lý-nương thấy nói thế ngoảnh nhìn đồng hồ đã thấy kim chỉ quá mười giờ đêm thời nhất đán cái vẻ mặt tươi cười đặc trí của nàng lại bị gió cuốn mây bay đi hết. Mặt hoa sạm ngất, môi son lầy bầy mà phát ra một câu vô-tình rằng : « Nếu thế thì đúng rồi. Phen này thật chết mất. »

Người liền ông thấy nàng có nét mặt sợ hãi, câu nói tình nghi thời hỏi rằng : « Thừa bác, chắc hẳn câu truyện này có cái duyên do gì khác. Đã cho là chỗ quen thuộc xin bác chớ nề hà, cứ cùng tôi ngỏ bày tâm sự, may ra tôi có phương kế gì cùng bác bàn bạc giúp đỡ được chăng. » Cái tâm sự của Lý-nương vốn còn đang uất ức chưa biết cùng ai than thở nỗi niềm. Nay gặp người hỏi đến khác chi gãi vào chỗ ngứa liền thổ dài mà nói : « Bác đã có lòng hỏi đến, chắc hẳn là người có quan-lâm đối với người hoạn nạn; vậy tôi cũng xin kể rõ đầu đuôi câu truyện hầu bác nghe.

Bác ơi ! nói ra thời sượng sùng trăm nỗi mà đề lòng lại cay đắng muôn phần. Nào có biết đầu lòng người nan trắc

thời đời điều ngoan, con người học thức thông minh là thế mà đến nỗi lương-tâm mờ ám, dòng đồng thi-lễ như vậy mà hóa ra con nhà Mã, Sở cùng làng. Thế mấy biết sông sâu còn có kẻ dò, lòng người nham hiểm ai đo cho cùng. Thừa bác như cậu X... đây với tôi tuy rằng cùng nhau đã đầu gối tay ấp, cùng chiếu chung đường nhưng cũng chỉ bởi yêu nhau vì sắc, trọng nhau vì tài chứ thực ra cũng không có ghen hờn sinh lễ gì cả, chả nói dầu gì bác, trước kia tôi đã có chồng rồi. Chỉ vì nỗi cha mẹ ép ường không được chỗ sừng lứa vừa đôi nên tôi chẳng thuận tình lại quay về nhà để tìm người sừng đáng mà nưng khăn sửa túi cho bố công trang điểm má hồng răng đen. Trong cái thời kỳ tôi ở nhà có được biết cậu X..., đây là con nhà khá giả, học hành tuấn tú thông minh, cốt cách hào hoa phong nhã nên mới định tâm cùng cậu gả nghĩa sánh duyên, thời mới phi nguyên loan phụng sánh đôi, uyên ương chấp cánh. Chỉ vì bên nhà chồng trước không chịu cho giả lại tiền cưới xin, nên sự tái hôn của tôi mới không được quang minh chính đại. Phải dầu điểm đem nhau lên đây ăn ở, miễn là cho cuộc ăn ái được đầm thắm nồng nàn, tình vợ chồng được yếm âu vui vẻ cho tới bách niên giai lão là song.

Chúng tôi lên đây đã được một dặng chồn lẻ. Nhớ hôm tôi bắt đầu ra. Cả đêm hôm trước thu xếp tiền nong quần áo. Sáng ngày gà chưa gáy tàn canh đã hấp tấp ra đi cho người nhà khỏi biết. Tôi sẽ đón đến mở cái cửa bước ra ngoài đường thời đã thấy cậu X... ngồi trên xe đợi ở đó. Bởi vì hôm trước tôi đã hẹn cậu đúng giờ đến đón. Tôi liền lên xe cùng cậu, bảo kéo đến một ga xa mới đi tàu cho người nhà đi tìm khỏi thấy. Lên đến đây không dám thuê nhà ở phố đông đúc, sợ rằng đông người tấp nập nhỡ ra gặp người quen biết. Tim tôi mãi mới thuê được chỗ này là vắng vẻ tịch mịch chúng tôi chỉ định trú ngụ ở đây ít lâu cho nguôi cái sự tìm kiếm ở nhà rồi dọn ra ngoài phố tìm nơi buôn bán cho sự tri tiêu tháng ngày được thêm sung túc. Tôi lên đây, ngoại đồ tư trang, có đem hơn năm trăm bạc là tiền người ta đóng hộ cho bà thân mẫu tôi. Chúng tôi định tâm buôn bán nên không sắm sửa xa-hoa,

chỉ mua những đồ thiết dụng mất ngót trăm bạc còn để dành làm vốn. Ở đây là chỗ quanh huu vắng vẻ nên cậu X... bảo tôi đừng nên trang hoàng rực rỡ cho lụy vào mình, bao nhiêu của cải tư-trang nhét cả vào va-ly để trong hòm. Còn việc cơm nước hầu hạ thời đã có đưa ở giai của cậu ta đem ở Nam lên.

Nó năm nay độ 17, 18 tuổi mặt mũi cũng chẳng chéo đầy đặn mà tính nết rất là lanh lợi ngoan ngoãn. Cậu ta bảo nó ở với cậu từ thuở bé, không phải chi lương lậu gì cả để sau này gây dựng vợ con cho nó. Thấy thế tôi cũng đem lòng tin cần cứ kể cái cảnh đoàn-tụ tôi cùng cậu X... trong ngót tháng giới cuộc ân ái rất mặn mà, tình vợ chồng rất âu yếm. Cùng nhau một dạ, trên thuận dưới hoà: sớm khuya ngâm câu đồng-lâm hát câu giai lão thực là khoan khoái vô cùng không kể sao cho siết cái lạc thú đoàn viên. Tôi thiết nghĩ nếu cứ thủy chung như nhất cho đến lúc đầu bạc dăng long thời dẫu rằng cùng nhau đau chao cũng hả dạ vui lòng. Cùng nhau đoàn tụ được hơn một tháng như thế. Chợt một buổi sáng tinh sương kia tôi dậy ra sau thấy cửa ngõ mở toang, dật mình liền gọi thằng nhỏ thời không thấy đâu. Tôi vội vàng đánh thức nhà tôi dậy bảo rằng để thường thằng nhỏ đã manh tâm lấy trộm mà tàu thoát rồi chăug? Nhà tôi dờ dậy nhìn lên mặc quần áo thấy vẫn y nguyên dẫu cũ thời bảo rằng «Đồ đạc trong nhà vẫn còn nguyên, không phải là nó ăn cắp. Thôi chắc hẳn thằng này đã hư, nên mở cửa khuya mà tìm nơi dăng gió. Mợ cứ đóng cửa vào đi ngủ để chốc nó về tôi cho nó một trận.» Tôi thấy nói thế mới vững tâm liền lên giường lấy lại giấc nồng. Vì theo thói thường chúng tôi ngủ đến 8, 9 giờ là ít. Ngủ lại một giấc quá say ngót mười giờ mới dậy. Mà vẫn thấy thằng nhỏ không về lấy tiền ra chợ mua ăn. Lúc bảy giờ tôi mới băng khuàng trong dạ đem mối hiềm nghi. Liền vào mở hòm xem. Thôi, ối chao ối ! sự đâu như sét đánh bên tai, khiến cho tôi mặt sạm như chàm đồ, người lạnh như ướp đá, Một cái chấp con đựng hết cả tiền bạc nữ trang để ở trong thật không cánh

mà bay. Lúc bấy giờ nhà tôi hoảng hoảng hốt hốt, chửi mắng luôn mồm rằng : « quân bạc tình bội nghĩa, ơn nuôi nấng dạy bảo đã chẳng nhớ lại nữa, đem thối bất lương. Thôi được để phen này, ông cho vào nhà đá mà ăn cơm cá mắm. » Nói xong khoác áo cùng tôi lên cầm trình. Nhưng cũng vô hiệu quả, vì lý lịch nó chẳng biết quê quán nó chẳng tường, hình ảnh thời không. Thật là vu vơ không bờ không bến. Khiến sao các nhà trình thám tầm nã được mà mong trâu về Hợp-Phố ? Ôi ! từ đó tôi rất đổi ưu phiền, lúc nào cũng mặt ủ mày chau vì nỗi tiếc liền nhớ của. Nhà tôi thấy vậy thời hết lời can dăn « nào là của mất thay người càng đỡ ốm đau hoạn nạn. Mấy người ta làm ra của chứ hơi đâu vì của mà trác nảo mua phiền. Của đã mất nhưng cái tài tôi đem ra ứng dụng mới đời dễ thường không cung phụng mợ được một cách sung sướng hay sao mà mợ sợ. » Tôi nghe lời an ủi thời cũng nguôi nguôi tắc dạ vì tôi tin ở cái cuộc trung tình. Dầu khổ sở hay vui sướng cùng sống chết mà vẫn có nhau thời cũng chẳng hề chi. Được hai hôm sau khi mất của là sáng hôm qua nhà tôi có nhớ ra quê thẳng nhỏ ở gần tỉnh Bắc mới bảo tôi cầm cái áo xa tanh để nhà tôi làm tiền lộ phí đi tìm mây ra có bắt được chăng. Sao bác bảo đã trông thấy bắt được thẳng nhỏ ở ga từ lúc năm giờ mãi đến bây giờ gần nửa đêm vẫn chưa thấy về nhà. Thôi sự tình đã quả nhiên, tang chứng đã danh danh, còn điều chi nữa mà ngờ. Thật là quân Sở khanh ấy đã cùng thẳng nhỏ thông đồng mà bóc lột tôi rồi. Thưa bác, cái tình cảnh xảy ra thế này dầu đa-nghi là Tào-Tháo cũng không ngờ đến. Huống chi bụng dạ liền bá đồ đầu nông sâu mà lường. Bác tính đang sum họp vui vẻ cùng nhau, nào mợ mợ cậu cậu, nào tình tình ái ái. Ai ngờ đâu quân Bạc, Sở khi đã thỏa lòng dục vọng chán chường ong bướm thời cưỡi ngựa truy phong mà quất roi dễ lối, không những thế mà thời lại còn thấy vàng đỏ mà đen lòng dờ dạ bất lương cướp lột người nhi-nữ. Ôi ! bác ôi, cái cảnh ngộ của tôi bây giờ thật là khổ sở nghìn nỗi, cay đắng muôn phần. Tiến thoái lưỡng nan rất là phân vân khó xử.

Bây giờ về nhà mang tiếng gái đại giai thời còn mặt mũi nào mà trông thấy cha mẹ, anh em họ hàng thân thuộc nữa. Mà lần khuất ở cái chốn này thời tứ cố vô lân không người thân thích, tiêu thư quen thói, nghề nghiệp chẳng hay. Thời một chiếc thân cô, hai bàn tay chẳng làm sao cho được đủ vánh ấm no.

Thật là khó nghĩ.....

Nói đến đây Lý-nương ôm mặt khóc hu hu... Người khách liền ông mặc áo đại tang kia, móc túi lấy ra hai đồng bạc đưa tay cho Lý-nương mà rằng : « Gội là thế, xin bác vui lòng cầm lấy món tiền mọn này để chi phí mà về nhà thú tội cùng cụ ông cụ bà để mà nương nhờ dưới bóng song thân, chứ tội gì đem chiếc thân liễu yếu mà phiêu lưu nơi lữ thứ. Người đánh kẻ chạy đi chứ không ai đánh kẻ chạy lại. Bồn phận cha mẹ dẫu sao cũng phải thương con, có thể nào rút được tình máu mủ. Bác đừng nên e ngại cứ nghe tôi mà về nhà. Chớ nên chiến miên ở cái đất Hanoi này. Đây là chốn phồn hoa người hay dẫu nhiều mà kẻ dở thật chẳng ít. Cái lúc này đương là lúc thời đại tối tăm, phong trào biến cải, phong hóa ngày một đồi bại nhân tâm ngày một nan trắc. Cái hạng người như cậu X... ở đây thật nhan nhản chẳng số nào là không có. Bởi vì học quy càng ngày càng khó khăn cách mưu sinh càng ngày càng quẩn bách. Các kẻ thiếu-niên vì học nghiệp dở dang, muốn tìm cách sinh nhai về đường thực nghiệp thì thiên-tài thiên-nghệ, muốn tìm việc làm công thì mặt ít đuôi nhiều. Bởi thế kẻ nhà nghèo khổ thì sinh ra lừa đảo trộm cắp, cờ bạc đàn trá, kẻ nhà phong túc thời ăn chơi dong dài, lêu lộng quen thân. Thiên hạ vẫn gọi là phường công-tử-bột, Bác cứ ra ngoài phố thấy những hạng mặt mũi khôi ngô, áo quần bảnh bao, lượn đi diễn lại hai bên bờ hè. thấy gái thời mắt la máy liếc, tí toét tí toa. làm lắm bộ rút khà ố, nói lắm câu rất thô-bỉ ấy chính là công-tử-bột đấy. Cái đặc-tính của họ là quyến anh đủ én để kiếm ăn về làng nhi-nữ về sớm nguyệt hoa. Vô phúc thay cho cô nào cho bà nào mà hoáng mắt mơ làm tưởng thau hóa vàng, bập phải cái hạng này thời điều đứng một thân

thề, hại hoại xuân sanh. Lắm người xuân sanh đang độ, tài sắc đang thì mà cứ đưa nhau dùng dùng đâm xuống sông mà chìm châu đeo ngọc. Ấy cũng bởi mắc phải cái bẫy bạc tình của phường công-tử-bột rồi than thân chách phận, lủi phận hơn duyên mà đâm ra thế! Ghê lắm! ghê lắm? Sóng tình cuồn cuộn, bề dục mòng mòng ai đã xa vào đấy đó mà ngoi ngóp được!! Thời người có phải thì mới trái, bác nên nghe tôi về nhà cố trí mà tu tỉnh lại thời cuộc tương lai cũng chưa đến nỗi lo ngại mà má hồng cũng chẳng đến nỗi phôi pha một đời.»

Khách nói song liền từ biệt Lý nương mà ra không kịp đề cho nàng đôi hồi một câu.

Chiếm cha cái sổ long đông,
Ngồi không yên ổn đứng không vững vàng.
Ma đưa lối quỷ dẫn đường,
Chỉ tìm những chốn đoạn trường ma đi.
Xuân sanh thời cũng vất đi,
Má hồng đến thế còn gì mà mong.

Câu hát đã sâu thẳm, giọng hát lại bi-ai, dẫu kẻ qua đường thoáng tai nghe lọt cũng phải ngậm ngùi tắc dạ. hời hời lòng tơ. Ai hát mà thẳm tha tha thiết làm vậy? Ấy chính là nàng Lý-nương đó. Lúc ấy là tối mùa đông, nàng ngồi tựa ghế nhìn ra đường, thấy mưa sa gió thổi, cảnh tiêu sơ. Đối cảnh sinh tình mà sâu mà cảm nghĩ. đến thân thể luống những lo âu, trăm phần phiền tủi; Nên mới hát những câu ấy hầu như để than vãn cùng với cảnh vật để cho người tắc dạ. Lúc bấy giờ nàng ngồi ở đâu ở trong một nhà thanh-lâu ở Hanoi. Ôi! Lý nương! Lý-nương! má hồng bạc phận đến thế ư? Nếp nhà phong phú, bởi cơ vì đâu mà phải đặt mình vào chốn hời tanh. Thật ông sanh sanh kia cũng khéo đa tình, khiến người ông bướm lại cứ lượn vánh vào cái chốn dăng hoa.

Nói về cái tối hôm Lý-nương được người liên ông đại tang đến chơi thương tình cho hai đồng bạc, nàng định

cảm-tạ tấm lòng nhưng khách thi-an lại bắt cầu báo, cho song tiền thời đi ngay, khiến nàng rất đổi cảm-phục con người hảo-lâm quân tử. Đến hôm sau nàng đang phân vân nửa ở nửa về chưa bề nhứt định, thời có một người liền bà ở hàng xóm sang chơi. Người ấy là một mục-làng chơi đã thối về già. Bấy giờ mở cửa hàng son phấu chiêu tập một vài con em làm nghề chữa thỏ đồ hồ để lấy kế sinh nhai hồ khẩu. Nhân thấy Lý-nương nhan sắc dễ coi bị tình lang lừa đảo, mà thân gái đang bơ vơ dứa chốn dặm trường, thật là món ngon vật bổ cho nư. Nên mục mới mon men sang mượn cớ hỏi thăm tin tức mà lựa lời quyển dũ may ra có chiêu tập được món hời nên chẳng ? Còn Lý-nương đang lúc sự tình rối bết ngổn ngang trăm mối bên lòng như cớ phải nước bí, Mà lại được người đến đem lời ngon ngọt bày lẽ thiệt hơn, Thời bảo sao mà chẳng bảo hao làm vậy, đương lúc nóng lòng còn biết chi phân biệt là phải trái. Vả chẳng lại thấy mục kia tán tỉnh nào những : « Ngày xuân đất đỏ má hồng mấy nổi mà dấn, dăng đen mấy chốc mà bạc. Vậy đương lúc đầu sanh tội chi mà chẳng ăn chẳng chơi, nửa đời cũng hóa ra ma. Tôi thiết tưởng rằng bây giờ có cuộc trăm năm đã nghiêng ngửa, sự trình tiết đã lơ lửng, mà người phụ ta, ta còn liếc chi người. Nhược bằng cô ở ngay đây mấy tôi để tôi làm ơn mách mối cô lấy một ông quan tây, tha hồ mà sung sướng. Nào trong có kẻ hầu người hạ, ra ngoài có kẻ đón người đưa, rộn rịp tờ thầy, nghênh ngang se pháo, Mặc toàn đồ sang, ăn rất thức quý. Ngủ thời dương hồng-kông, đệm bông chần gấm. Liền bà được như thế mới thật bổ công trang điểm má hồng môi son. » Ôi ! Lý-nương bản tâm đã hư hỏng, chỉ ưa những cuộc dăng hoa dâm dục, thích những sự ăn chơi sung sướng mà mục kia lại bản đưng ngay tâm-lý thời khác chi quân kẻ cướp được người dẫn đường đi lấy của thời dẫu sao mà chẳng thuận.

Được vài hôm mục kia gả Lý-nương cho một viên đội tây lấy ba chục bạc hỏa hồng. Từ đấy nàng được cơ dịp tha hồ mà ăn chơi vung tàn tán. Ngày thời cùng chi em bài bạc nào tài bản nào tổ tôm. Đêm thời cùng tình

lang dong chơi nào chớp bóng nào rạp hát. Tiền chơi bởi mỗi ngày tiêu sài ít ra cũng vài ba đồng bạc. Ấy thế mà tiền ông chồng chỉ chi cho có ba nhục làm gì cho đủ ? Cho nên những lúc ông chồng bận việc cơ ngũ ở trong trại thời ở ngoài nàng tha hồ mà :

Dập dìu lá gió cành chim,

Hết đưa Tống Ngọc lại tìm chàng khanh.

Làm nghề mãi-dâm đề cung phụng cái thân vật chất được thỏa thuê sung sướng. Hai chữ Lý-nương đồn nức khắp vùng chẳng cu-li-xe nào không biết mặt chẳng công-tử-bộ nào mà không thuộc tên. Đi đêm mãi cũng có ngày gặp ma một hôm nhà trinh-thám phong hóa bắt được đem nhốt vào nhà... Lúc bấy giờ nàng đã là một cái hoa thừa hương thái dầy dạn mấy gió dăng, khách làng chơi không còn có chút tham hồng tích lục nữa. Nên chẳng ai đoái hoài mà xin cho. Bởi thế số đoạn trường phải ghi tên, ngọn đèn xanh liền lấp loáng bên mình.

Thân mà đến thế là song,

Đời mà đến thế còn mong nổi gì.

Ai ơi, học lấy làm ghi

Ngẫm đi nghĩ lại mà suy cho cùng.

Xưa nay những gái phụ chồng,

Đoạn trường nào thoát cái vòng trầm luân

T. Đ.

1-12-27.

Quyển thứ hai:

Đang in mười hôm nữa sẽ bán có đủ hai chuyện sau này :

1e — Chuyện giết vợ ở phố bờ sông !

2e — Nhà chủ-nhiệm vận dùi !!!

Phong-Hóa hài-đàm

— 0 —

Cải-lương hôn thú.

Vụ bầu cử tới nơi, các nhà ra ứng cử đang rộn dịp tới bởi cỗ động lung tung. Nào in giấy phát, nào viết thiệp mời. Ai cũng giữ cái lòng tư-kỷ chỉ chăm chăm chú chu mong cho mình được chiếm phần đa số.

Một nhà chuộng Phong-Hóa, vì Phong-Hóa muốn ra làm nghị-viên để đem hết tài lực ra để chính đoan lấy phong-hóa cho khỏi nổi suy đồi. Cũng in giấy phát cho nhân dân trong hàng tỉnh, tuyên bố một điều như sau này :

Thưa các ngài.

Tôi vẫn biết rằng : Nước nhà đang ở vào cái thời đại cạnh-tranh đứng vào cái địa-vị bán-khai này. Cái trách nhiệm một nhà đi bầu cử không phải là nhỏ, làm sao cho được một người chính đáng thay mình để mà mưu ích bản lợi. Cái nghĩa-vụ của nhà đại-biểu cho dân không phải là bé, phải làm sao đem hết bốn phần ra thi-thô cho khỏi phụ cái lòng kỳ-vọng của dân. Tôi biết thế mà dám cả gan ra ứng-cử, sở dĩ có một vấn-đề có thể giải-quyết được với bà con, vậy xin bà con cứ đem lòng tin chiều-cổ bỏ phiếu cho. Sau khi chúng ta nếu không có một vấn-đề gì ích lợi đem ra bàn bạc !hời xin lấy lương tâm, viện danh-dự mà thề với bà con rằng : « Không bao giờ tôi chịu làm Nghị Gật, Nghị Lắc mà đến lau ghề cho nhà hội-đồng » Một tấm lòng son bà con cứ tin cậy. Công việc hay dở sau này sẽ biết.

Nay kính đạt

MỒ MỒ

Các nhà đi bầu-cử bắt được tờ tuyên cáo như thế lấy làm lạ, cũng thử tin bỏ phiếu cho anh chàng xem sử-tri ra làm sao. Bởi thế mà Mồ Mồ chúng ta tuyên Nghị-viên. Trước khi Nghị-viện họp đại hội đồng Mồ Mồ có đặt giấy mời nhân dân trong hàng tỉnh đến diễn-đàn để dự-thính cuộc diễn-thuyết (Cải lương hôn thú) là một cái vấn-đề của mình sắp đem ra yêu-cầu với chính-phủ. Đại khái tóm tắt như sau này : « Bây giờ ta phải bãi

cái cô-tục cô-phong đi, phải cải-lương lại sự hôn-thú. Trước kia thì giai hỏi vợ, bây giờ cho gái được tự do cưới chồng. Thời mới chánh được những sự phi-luân bại-lý hàng ngày ta thường mục-kích thấy... vãn vãn... » Bà con nghe nghị Mỗ diễn-thuyết thế lấy làm căm tức đều nhao nhao lên công-kích. Nghị Mỗ đề tan cuộc công-kích lại ung dung mà đáp rằng :

« Thừa các ngài, các ngài đây ai là chẳng có con gái. Mà có con gái ai là chẳng muốn cưới xin linh đình, vừa được danh giá vừa được tiền của. Nhưng tôi lo rằng : có khi danh-giá không thấy, tiền của chẳng được lại thêm nỗi mất người mất của, bại hoại gia-phong đó thôi. Các ngài chẳng xem báo chương đăng những tin cô thời mê giai ăn cắp tiền bỏ nhà đi theo nhân-tình, cô thời chữa hoang, hoặc bị cha mẹ ép ưỡng, không xứng duyên vừa tình mà đâm đầu xuống hồ tự vẫn dùng dùng đó ư ? !

Lại còn cô thì nặng tình chữa hoang vứt con đầu đường, lại còn cô thì chim chuột lửa lò liêu minh tự-ải. Nếu cứ để cho các cô ấy được cái quyền tự do cưới chồng, bằng lòng ai lấy người ấy thì việc chi gây nên những truyện thâm-mục thương-tâm như thế. Ấy đây vấn-đề cải-lương hôn-thú của tôi chẳng là bổ-ích cho nền Phong - Hóa nước nhà lắm ư ?

T-Đ.

Phong-Hóa thời-đàm

(Mục này đăng những chuyện xảy ra hàng ngày có quan hệ đến phong-hóa nhân-tâm)

Gái tơ mà đã ngựa nghè góm sao !

Ngày mừng hai tết vừa rồi, hồi tám giờ sáng có một cô tên là Đoàn-thị-Th., 17 tuổi, nhà ở phố Tráng-Thị số... mượn dịp năm mới xin phép mẹ đi lễ chùa Láng để vãng cảnh chùa chiền dạo gót chơi xuân. Ai ngờ đầu xuất ngày thâu đêm mẹ ở nhà những trông mong ngóng ngóng

con gái quý hóa vẫn tuyệt nẻo tăm hơi ; bóng hồng càng trông càng mất, tăm cá càng nhìn càng tan. Người nhà dộn dáo tìm khắp đó đây mà vẫn tuyệt vô âm tín. Bà mẹ nóng ruột sốt lòng, nghĩ vợ nghĩ vẫn đem mỗi hiềm nghi, về nhà sét đồ-đạc, soạn tiền của thời tin đâu như xét đánh ngang tai, 215 đồng bạc để trong va-lít không cánh mà bay. Bà mẹ căm tức liền đi trình sở Cảnh đề nhờ pháp luật truy-nã hộ con vô liêm sỉ. Té ra cô ả đã cùng một cậu nào uyên ương chấp cánh xa bay tới làng Khương-Hạ, huyện Thanh-Trì tỉnh Hà-Đông. Người tình nhân đã phải bắt giam đề sét hỏi. Than ôi ! Ái-tình ! Cuộc vui thường làm cho người ta lắm khi phải khóc là thế. Lại nghe đâu chàng trước có làm công cho nhà cô ả. Thời các ông bà có cửa hiệu lại sẵn tiêu-thơ, tưởng mượn người làm công phải nên chú-ý. Nếu không, chẳng những con mình theo người làm công mà có khi tiêu-thơ lại gả về thẳng ở... cái gương tây liếp dành dành thiếu chi.

Có chi mà đeo ngọc trầm châu ?

Vào hồi bảy giờ sáng hôm 22 Janvier 1928 có cô Nguyễn thị-Th... bán hàng tơ lụa nhà ở phố hàng Đào số nhà... lên thăm mình ở hồ Trúc-Bạch, may có người chauffeur kéo ngay lên được, khi đưa đến sở cảnh hỏi Cô này nhất định không nói duyên cớ làm sao mà đến nỗi phản-tri như thế, đã đưa về giao trả cho người nhà.

Tại làm sao thế ? Hay là cô thấy thói đời đơn bạc, lòng người gian ngoan mà cô đem lòng yếm-thế mượn nước hồ mà rửa sạch bụi trần đó sao ?

Hay là cô vì nỗi tình duyên chắc trở, yêu ai không được như nguyện mà cô quyết chí quyên sinh cho vẹn chữ trung-tình đó chăng ?

Hay là cô vì quá nề cho nên hóa nhỡ nhàng.... hồi lại thì sợ đã rồi, một là sợ thế-gian mai nữa, hai là vì lương-tâm quở mắng mà cô dim quách cái thân ô-uế xuống bùn lầy đó chăng ?

Dẫu sao thì sao, nhà Phong-Hóa tiện đây nhắ cô một vài điều: người ta có gan thì nên, có trí thì được. Nếu cô có làm sự gì sấu, mắc điều gì dở, cô phải việc thất ý, gặp cơn tuyệt-vọng. Thì cô cứ vững tâm bền chí mà tìm cách tu tỉnh, mà lập phương tiến thoái thì lo chi bước hậu lai chẳng được mỹ mãn vừa ý. Chứ tội gì mà hoại-thân hoại-thề, trước là thiệt tuổi xuân sanh sau nữa uổng công cha mẹ. Một khi mình đã chết đi thì không những, việc không làm song, lỗi không sửa được, lại thêm cả tội bất hiếu với cha mẹ xin cô nghĩ lại.

Từ số 2 dỡ đi:
Sẽ có cả dư luận, văn văn
đều chuyên nói về Phong Hóa

SÁCH SẮP XUẤT BẢN

Xem rất hay !
Từ xưa đến nay chưa có !
Nhan đề :

SÉ TÂM-LÝ

Tập Sé-Tâm-Lý số 1 này đề lật mặt nạ, sé tâm-lý một nhà (văn-sĩ nửa mùa) ở Hà-thành. Thật là một quyển sách từ xưa đến nay chưa từng xuất-bản ở xứ Bắc-kỳ.

Xem có bổ-ích cho sự quan-sát nhân-vật trong cái thời buổi nhá nhem. (Mắt cá hạt châu, vàng thau lẫn lộn này) giá bán cũng chỉ có 0\$08 một quyển

DƯƠNG IN
Bao-Công Chánh sử

Nghĩa-hiệp Kỳ-thư

Dịch giả : NGUYỄN-XUÂN-MAI

Mỗi tháng xuất bản ba kỳ, Mỗi quyền hai hồi giá 0\$06

Mới nghe hai tiếng Bao-công thì ai cũng cho là cũ rích, nhưng xem các chuyện Bao-công thì chưa từng nói đến lịch-sử và suất sử của Bao-Công.

Nay chuyện này trên nói lịch-sử Bao-công, dưới nói chuyện mười hai người Nghĩa-Hiệp lăm đoạn xem rất Kỳ-dị và lý thú đề hiến Độc giả trong khi nhàn hạ.

Bán hạ giá, lấy nửa tiền

Ai mắc bệnh Dương-mai, và bệnh lậu, muốn chóng khỏi, rứt nọc, và không hại dương sinh dục, thì đến hỏi :

Monsieur Đan-Thanh

số nhà 2 Giốc hàng Gà (Route de Hué)

Ở xa xin gửi thư sẽ gửi thuốc ngay theo lối lĩnh hóa giao ngân.

Mỗi liều giá có 0\$30

